दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

himsanskritvartah
e-Sanskritnewspaper
नवा प्रेरणा नवोत्साहः

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-3 ■ अङ्क-139

1 11.03.2024 सोमवासरः वि.सं. २०८० फाल्गुणशुक्लपक्षः प्रतिपदा फाल्गुण २८ प्रविष्टांशः

Website- www.himsanskritam.com Email-himsanskrit@gmail.com

2 प्रधानमंत्री नरेन्द्रमोदी अद्य आभासीयमाध्यमेन करिष्यति पुङ्गपर्यन्तं किरतपुर-मनाली राजमार्गस्य लोकार्पणम्

3 आर्थिकसम्पदायाः अभावेऽपि राज्यसर्वकारः प्राकृतिकविपदायाः दृढतया सम्मुखीकरणं कृतम् – मुख्यमन्त्री

4 अर्जुनः - भगवन् ! स्थितप्रज्ञः कथम् उपविशति ?

भारतेन नवदिल्ल्यां यूरोपीयमुक्तव्यापारसंघेन सह आर्थिक व्यापार-सन्धि पत्राणि हस्ताक्षरितानि

भारतेन नवदिल्ल्यां यूरोपीयमुक्तव्यापारसंघेन-ईएफटीए इति समवायेन सह आर्थिक व्यापार- सन्धि पत्राणि हस्ताक्षरितानि । एतानि हस्ताक्षरितानि वाणिज्य-उद्योगमन्त्री पीयूषगोयलस्य उपस्थितौ जातानि । अस्मिन् अवसरे श्रीगोयलः अवदत् यत् यूरोपीयमुक्तव्यापारसङ्घस्य देशाः भारते शतकोटिरूप्यकाणां निवेशं करिष्यन्ति। अनेन अनेके जीविकोपार्जनस्य अवसराः सृज्यन्ते। ध्यातव्यमस्ति यत् यूरोपीयमुक्तव्यापारसंघस्य एतेषु देशेषु आइसलैण्ड्, लिस्टेंस्टीन, नॉर्वे, स्विट्ज़रलैंड च सन्ति।

कोलकातायां लोकसभा-निर्वाचनम् अभिलक्ष्य टी.एस.सी दलस्य ४२ प्रत्याशीनां उद्घोषणा

पश्चिम बंगाले तृणमूल कांग्रेस इति शासि दलस्य 'जन-गर्जन' सभा कोलकाता नगरस्य ब्रिगेड-परेड-ग्राउण्ड-इत्यत्र अभवत्। अस्यां सभायामेव तृणमूलकांग्रेस-इति दलस्य अध्यक्षया ममता बनर्जी द्वारा आगामि-लोकसभा-निर्वाचनम् अभिलक्ष्य द्विचत्वारिंशत् प्रत्याशीनां उद्घोषणा कृता। सूच्यौ उद्घोषितानां प्रत्याशीनां कृष्णनगर-लोकसभाक्षेत्रात् महुआ मोइत्रा, जादवपुर-क्षेत्रात् सायोनी-घोषः, दार्जिलिंग क्षेत्रतः गोपाल लाम्बा, डायमण्ड-हार्बर क्षेत्रतः अभिषेक बनर्जी, आसनसोल-क्षेत्रात् शत्रुघ्न सिन्हा, बेरहापुर लोकसभा क्षेत्रात् युसुफ पठान-इत्येषां नामानि विशेषरूपेण उल्लिखितानि सन्ति ।

प्रधानमन्त्री उत्तरप्रदेशस्य आजमगढमण्डले कोटिरूप्यकाणां विकासपरियोजनानां उद्घाटनं कृतवान्

प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी उत्तरप्रदेशस्य आजमगढमण्डले चतुस्त्रिंशत्सहस्र-कोटिरूप्यकाणां विकासपरियोजनानां उद्घाटनं शिलान्यासः च कृतवान्। सः अवदत् यत् ते सप्तचत्वारिंशदधिकद्विसहस्रतमवर्षपर्यन्तं भारतं विकसितं कर्तुं पूर्णरीत्या कार्यं कुर्वन्ति । असौ प्रोक्तवान् यत् प्रशासनं देशस्य यूनां कृते जीविकोपार्जनं, शिक्षां च प्रदातुं निरन्तरं कार्यं कर्तुं प्रयासरतो वर्तते। सः अवदत् यत् नागरिकेभ्यो अवसरं प्रदातुं सर्वकारः कार्यं कुर्वन् अस्ति। यद्यपि एतत् कार्यं त्रिंशत् वर्षाणि पूर्व कर्तव्यम् आसीत्। श्रीमोदिना प्रोक्तं यत् विपक्षदलेन पूर्वांचले बहुदशकानि यावत् जातिवादस्य, तुष्टीकरणस्य च राजनीतिः कृता। परञ्च विगतदशवर्षेषु अस्मिन् क्षेत्रे विकासकार्याणि विहितानि सन्ति। विगतसप्तवर्षेषु विकासस्य गतिः वर्धिता अस्ति। प्रधानमन्त्री देशे सर्वत्र पञ्चदश विमानस्थानकपरियोजनानां शिलान्यासः, उद्घाटनं च कृतवान्। एतेषां परियोजनानां व्ययः अष्टशताधिकनवसहस्रस्रूप्यकात्मकाणां वर्तते। श्रीमोदी पुणे, कोल्हापुर, ग्वालियर, जबलपुर, दिल्ली, लखनऊ, अलीगढ़, आजमगढ़, चित्रकूट, मुरादाबाद, श्रावस्ती, आदमपुर इत्यादीनां विमानस्थानकानां द्वादश भवनानां उद्घाटनं चापि विहितवान्। सः कदपा, हुगली, बेलागवी विमानस्थानकानाम् आधारशिलाम् चापि अस्थापयत्।

छत्तीसगढ़राज्ये महतारी वंदन योजनायाः शुभारम्भं कृतवान् प्रधानमंत्री

प्रधानमंत्री श्री नरेंद्रमोदी अन्तर्जालीयपटलमाध्यमेन छत्तीसगढ़राज्ये महतारी वंदन योजनायाः शुभारम्भं कृतवान्। अस्याः योजनायाः प्रथमे चरणे सप्ततिलक्षमितानां महिलानां कृते सप्तशतकोटिमिताः रूप्यकाः अन्तर्जालीयपटलमाध्यमेन प्रदत्ताः। कार्यक्रमं सम्बोधयन् सः प्रोक्तवान् यत् प्रशासनम् देशस्य त्रिकोटिमहिलाः लखपति दीदी इति विधातुं संकल्पितः वर्तते। अनया परियोजनया एताः महिलाः सशक्ताः जाताः सन्ति। असौ प्रोक्तवान् यत् ड्रोन दीदी योजना इत्यस्यान्तर्गतं प्रशासनं न केवलं ड्रोन इति यन्त्रं प्रदास्यति अपितु यन्त्र चालनस्य प्रशिक्षणं अपि प्रदास्यति। अनेन माध्यमेन महिलाः सौविध्येन कृषिकार्यं सरलतया कर्तुं शक्ष्यन्ति। छत्तीसगढ़ प्रशासनस्य महतारी वंदन योजनान्तर्गतं सप्तति लक्ष महिलानां कृते प्रत्येकं मासे एकसहस्ररूप्यकाणि प्रदास्यन्ते।

अल्पसंख्यक मन्त्री-ईरानी आभासीयमाध्यमेन बौद्ध-समुदायानां विकासार्थं अष्टत्रिंशत्-परियोजनानाम् आधारशिलां स्थापितवती

केन्द्रीय-अल्पसंख्यक-मन्त्री स्मृति ईरानी बौद्ध-समुदायानां विकासार्थं पञ्चविंशत्यधिक- द्विशत-कोटि-रूप्यकाणां अष्टत्रिंशत्-परियोजनानाम् आधारशिलां आभासीयमाध्यमेन स्थापितवती। अनया परियोजनया हिमाचल-प्रदेशः-उत्तराखण्डम्, अरूणाचल प्रदेशः-सिक्किमः केन्द्र-शासित-प्रदेशः-लद्दाखः एतानि राज्यानि लाभान्वितानि भविष्यन्ति।

राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मुः यास्यति मॉरीशसदेशे

राष्ट्रपतिः द्रौपदी मुर्मु मॉरीशस इति देशस्य यात्रार्थं प्रयास्यति। राष्ट्रपतिः अस्य मासस्य द्वादश दिनाङ्के मॉरीशस इति देशस्य राष्ट्रियदिवसोत्सवे मुख्यातिथित्वेन प्रतिभागितां विधास्यति। अस्मिन् अवसरे भारतीय नौसेनायाः एकं सैन्यदलम् अपि पोतयानद्वयेन सह प्रतिभागितां करिष्यति। अस्यां त्रिदिवसीय यात्रायां राष्ट्रपतिः मुर्मु मॉरीशस देशस्य-राष्ट्रपतिना पृथ्वीराजसिंह रुपन अथ च प्रधानमन्त्रिणा प्रवीन्द कुमार जुगनाथ इत्यमुना सह द्विपक्षीय वार्ताम् अपि विधास्यति।

प्रमुखाः वार्ताः

आसिफ अली जरदारी पाकिस्तान देशस्य चर्तुदश-राष्ट्रपतिरूपेण निर्वाचितः

पाकिस्तान-पीपुल्स पार्टी-इति दलस्य सहाध्यक्षः आसिफ अली जरदारी पाकिस्तान देशस्य चर्तुदश-राष्ट्रपतिरूपेण निर्वाचितः । श्री जरदारी पाकिस्तान-पीपुल्स पार्टी, पाकिस्तान-मुस्लिम- लीग-नवाज इत्युभयोः दलयोः संयुक्तरूपेण प्रत्याशी आसीत्। तस्य प्रतिद्वन्द्वी महमूद-खान- अचकजई इति सुन्नी-इत्तेहाद-काउंसिल इति दलस्य प्रत्याशी आसीत्। नेशनल असेम्बली अपि च सीनेट इत्यत्र श्री जरदारी द्वारा पञ्चपञ्चाशदधिक-द्विशतमतानि प्राप्तानि तत्रैव तस्य प्रतियोगिभिः एकोनविंशत्यधिकैकशतमतानि अवाप्तानि ।

ईडी-आर.जे.डी.

प्रवर्तन निदेशालयेन धनस्य अवैधप्रवञ्चनायां सिकतायाः अवैध-प्रकरणे च राष्ट्रिय-जनता- दलस्य प्रमुखस्य लालू-प्रसाद यादव-इत्यस्य घनिष्ठ सहयोगिनः सुभाष-प्रसाद यादवस्य विविधेषु स्थानेषु सहसान्वीक्षणं विहितम्। निदेशालयेन पटना जनपदे सुभाष-प्रसादस्य विभिन्नेषु स्थानेषु सहसा निरिक्षणं कृतम् आसीत्।

सुभाषितम्

श्रद्धाभक्तिसमायुक्ता नान्यकार्येषु लालसाः।
वाग्मिताः शुचयश्चैव श्रोतारः पुण्यशालिनः।।

भावार्थः- योग्य श्रोता वही है जिस के पास श्रद्धा तथा भक्ति है, जिनका उद्देश्य केवल ज्ञान प्राप्त करना है और कुछ भी नहीं, तथा जिनका अपने वाणी पर नियंत्रण है और जो मन से शुद्ध है।

✍प्रतीकसाठ्ये मुम्बई

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

प्रधानमंत्री नरेन्द्रमोदी अद्य आभासीयमाध्यमेन करिष्यति पुङ्गपर्यन्तं किरतपुर-मनाली-चतुष्पंक्तिराजमार्गस्य लोकार्पणम्

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदी ११ मार्च दिनाङ्के नवीदिल्लीतः पुङ्गपर्यन्तं पुङ्गपर्यन्तं किरतपुर-मनाली-चतुष्पंक्तिराजमार्गस्य वस्तुतः उद्घाटनं करिष्यति। अस्य चतुर्मार्गस्य निर्माणे ४७५९ कोटिरूप्यकाणि व्ययितानि सन्ति। ६९ किलोमीटर् दीर्घस्य चतुष्पंक्तिमार्गस्य निर्माणार्थं कम्पन्याः प्रायः चतुर्वर्षं यावत् समयः अभवत्। परन्तु भारतस्य राष्ट्रियराजमार्गप्राधिकरणेन २०१२ तमे वर्षे आरब्धम् आसीत्, परन्तु तदन्तरे निर्माणकम्पनी दिवालिया इति घोषिता, कार्यं च स्थगितम् परन्तु २०१९ तमे वर्षे तस्य कार्यं नूतनकम्पनीं प्रति आवंटितम्। पूर्वं अस्य राष्ट्रियराजमार्गस्य दीर्घता १०६ किलोमीटर् आसीत्, चतुर्मार्गस्य निर्माणानन्तरं तस्य लम्बता ३७ किलोमीटर् न्यूनीकृत्य ६९ किलोमीटर् यावत् अभवत् अस्मिन् हरितक्षेत्रस्य दीर्घता ४७.७५३ किलोमीटर्, भूरेण क्षेत्रस्य २१.४५ किलोमीटर-वर्तते। २०१९ तमस्य वर्षस्य अगस्तमासस्य १४ दिनाङ्के ब्राउनफील्ड् निविदा २४९ कोटिरूप्यकाणां कृते प्रदत्ता।
२०१९ तमस्य वर्षस्य नवम्बर्-मासस्य २७ दिनाङ्के कार्यं आरब्धम्, २०२३ तमस्य वर्षस्य एप्रिल-मासस्य ३० दिनाङ्के च सम्पन्नम्। हरितक्षेत्रनिविदा २०२० तमस्य वर्षस्य अक्टोबर्-मासस्य १६ दिनाङ्के प्रदत्ता, २०२१ तमस्य वर्षस्य अगस्त-मासस्य १२ दिनाङ्के कार्यं आरब्धं, २०२३ तमस्य वर्षस्य जून-मासस्य ७ दिनाङ्के च सम्पन्नम्। २०२३ तमस्य वर्षस्य अगस्तमासस्य ६ दिनाङ्के एनएचएआइ इत्यनेन परीक्षणरूपेण यातायातस्य कृते चतुर्मार्गस्य आरम्भः कृतः, परन्तु वर्षतौ चतुर्मार्गस्य भूस्खलनेन क्षतिः अभवत्। मासत्रयेण अन्तः एनएचएआइ इत्यनेन पुनः तस्य पुनर्स्थापनम् कृतम्। गरामोड़ा-बलोह-टोल्-प्लाजा-इत्येतत् चतुर्मार्गेषु अपि आरब्धम् अस्ति। एनएचएआइ इत्यनेन चतुर्मार्गे प्रतिघण्टां ८० किलोमीटर् इति वेगः निर्धारितः अस्ति। अतिवेगस्य सन्दर्भे चतुर्मार्गेषु स्थापितैः कॅमेराभिः स्वयमेव चालान् निर्गच्छति। अधुना राज्यसर्वकारः एव गतिं निर्धारयिष्यति।

पञ्च कन्दराः ३७ सेतुः च निर्मिताः सन्ति

परियोजनायां पञ्च कन्दराः निर्मिताः सन्ति। एतेषु बृहत्तमा कन्दरा गरामोड़ा १,८०० मीटर, टिहरा १,२६५ मीटर, भवाना ७४० मीटर, तुन्हु ५५० मीटर, लघुतमा कन्दरा बाघछालं च ४६५ मीटर् अस्ति। सर्वाः कन्दराः द्विगुणमार्गाः सज्जाः सन्ति। चतुर्णां समानान्तरकन्दराणां निर्माणार्थं निविदाप्रक्रिया प्रचलति। गरामोड़ा कन्दरायाः समानान्तरौ कार्यं प्रचलति। तत् कार्यमपि शीघ्रमेव सम्पन्नं भविष्यति। परियोजनायां कुलम् ३७ सेतुः निर्मिताः सन्ति। तेषु २२ बृहत्, १५ लघु सेतवः सन्ति।

पुङ्गतः नेरचौकं यावत् केवलं षड् किलोमीटर् यावत् उपमार्गकार्यं अवशिष्टम्

किरतपुरतः नेरचौकपर्यन्तं अस्य चतुःमार्गस्य कार्यं प्रायः सम्पन्नं भवति, परन्तु सुन्दरनगरस्य पुङ्गतः नौलाखापर्यन्तं प्रायः षड्किलोमीटर् यावत् उपमार्गस्य निर्माणकार्यं अवशिष्टम् अस्ति। नौलखातः नेरचौकपर्यन्तं कार्यमपि सम्पन्नम् अस्ति।

एते आमन्त्रिताः, शिमलायां उपस्थिताः भविष्यन्ति

राष्ट्रीयराजमार्गप्राधिकरणेन केंद्रीयमंत्री अनुरागठाकुरः, आनंदपुरसाहिबस्य लोकसभासांसदः मनीषतिवारी, मंडी सांसदः प्रतिभासिंह, तकनीकी शिक्षा मंत्री राजेशधर्माणी, किरतपुरस्य विधायकः हरजोत बैंस, श्रीनयनादेयाः विधायकः रणधीरशर्मा, सदरस्य विधायकः त्रिलोकजमवालः, झंडूता- विधायकः जीतरामकटवालः सुन्दरनगरस्य विधायकः राकेशजमवालः च आमन्त्रिताः सन्ति। एते सर्वे आमन्त्रिताः अतिथयः शिमलानगरे उपस्थिताः भविष्यन्ति।

यदि आपदा न स्यात् तर्हि मनालीपर्यन्तं चतुष्पंक्तिराजमार्गस्य उद्घाटनं अभविष्यत्

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। प्रधानमन्त्री नरेन्द्रमोदी सोमवासरे सुन्दरनगरस्य पुङ्गपर्यन्तं किरतपुर-नेरचौकचतुष्पंक्तिराजमार्गस्य उद्घाटनं करिष्यति। यदि राज्ये आपदा न आगता स्यात् तर्हि प्रधानमन्त्रिणा मनालीपर्यन्तम् अस्य चतुष्पंक्तिराजमार्गस्य उद्घाटनं कर्तव्यं स्यात्। वर्षाकारणात् नेरचौकतः मनालीपर्यन्तं चतुष्पंक्तिराजमार्गस्य प्रतीक्षा वर्षद्वयं यावत् वर्धिता अस्ति।
नेरचौकतः मनालीपर्यन्तं २०२४ तमस्य वर्षस्य स्थाने २०२६ तमे वर्षे पूर्णतया चतुष्पंक्तिराजमार्गं सज्जं भविष्यति। आपदायाः क्षतिकारणात् परियोजनायां वर्षद्वयं विलम्बः भवति। वर्षर्तौ प्रचण्डवृष्ट्या परियोजनायाः २० कि.मी. यावत् भागः क्षतिग्रस्तः जातः।
भविष्ये एतादृशानां आपदां कारणेन चतुष्पंक्तिराजमार्गे क्षतिः न भवेत् इति सम्भाव्यक्षेत्राणां रक्षणाय एनएचएआइ विशेषं ध्यानं ददाति। मुखविज्ञानिनः भूवैज्ञानिकाः च, पर्यावरणविदः तस्य अध्ययनं करिष्यन्ति। अस्य कारणात् परियोजनायाः समाप्तेः समयसीमा वर्षद्वयेन विस्तारिता अस्ति। सूचयामः यत् ९, १० जुलै दिनाङ्के व्यआसनद्यां जलप्रलयस्य अनन्तरं पुनः २०२३ तमस्य वर्षस्य अगस्त-मासस्य १४, १५ दिनाङ्केषु मण्डी-मनाल्योः मध्ये राजमार्गः क्षतिग्रस्तः अभवत्। अस्य वर्षाऋतुतः पूर्वं एनएचएआइ इत्यनेन मनाली, किरतपुर-नेरचौक्, पण्डोह-टकोली, टकोली-कुल्लू इत्यादयः अस्य चतुष्पंक्तिमार्गस्य त्रयः चरणाः प्रायः सम्पन्नाः आसन्।
भारतीयप्रौद्योगिकीसंस्थानस्य (IIT) रूड़की इत्यस्य विशेषज्ञाः अस्मिन् विषये कार्यं करिष्यन्ति यत् यस्य क्षेत्रस्य क्षतिः अभवत् तस्य पुनर्निर्माणं कथं भवेत्। आपदापश्चात् केन्द्रसर्वकारस्य विशेषज्ञसमित्या चतुष्पंक्तिमार्गस्य दर्शनं कृतम् आसीत्। भविष्ये सुरक्षितं भवतु इति परामर्शः मार्गदर्शिकाः च दत्ताः। एनएचएआइ इत्येतत् अपि एतादृशेषु मार्गदर्शिकेषु कार्यं कुर्वन् अस्ति।

मुख्यमन्त्री सोलन-विधानसभाक्षेत्रे १८६ कोटिरूप्यकाणां परियोजनानां उद्घाटनानि शिलान्यासान् च कृतवान्

हिमसंस्कृतवार्ता- सोलनम्। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः रविवासरे सोलनविधानसभाक्षेत्रस्य जनानां कृते प्रायः १८६ कोटिरूप्यकाणां विकासात्मकपरियोजनानां उपहारं दत्तवान्। सः ७ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मितस्य ३३/११ के.वी. विद्युतोपकेन्द्रं सायरी, १.१९ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मितस्य लोकनिर्माणविभागस्य सायरीविश्रामगृहस्य, ३.४९ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मितस्य महोग-मतिमु-बशील-मार्गस्य लोकार्पणं कृतवान्। सः सायरी पुलिसस्थानकस्य, १२.१७ कोटिरूप्यकाणां कृषिविभागस्य उपनिदेशकस्य कार्यालयभवनस्य आवासीयपरिसरस्य च, १.८३ कोटिरूप्यकाणां जाइका-अन्तर्गतस्य कृषकप्रशिक्षणकेन्द्रस्य, १.२९ कोटिरूप्यकाणां राजस्वसदनस्य सोलनस्य, १.१० कोटिरूप्यकाणां स्ट्रीटमार्केट- बैंडर- सप्रूनस्य, ३२ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन च निर्मितस्य बद्दी-औषधपरीक्षणप्रयोगशालायाः उद्घाटनं कृतवान्।
मुख्यमन्त्री ७.३७ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मीयमानस्य ममलीगतः कोटपर्यन्तं मार्गस्य उन्नयनस्य, शारड़ाघाटतः डवलोगपर्यन्तं ६.०२ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मीयमानस्य मार्गस्य उन्नयनस्य, १५.७६ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन वाकनाघाटतः सुबाथुमार्गस्य, ७ कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मीयमानस्य च डुमैहरतः गम्बरसेतोः आधारशिलाम् अस्थापयत्। असो ५.५८ कोटिरूप्यकाणां पौघाटतः पलाहपर्यन्तं, ७.१९ कोटिरूप्यकाणां टिकरी टनाङ्गीमार्गस्य, २९.३० कोटिरूप्यकाणां सोलनतः धरजामार्गस्य च उन्नयनकार्यस्य आधारशिलाः स्थापितवान्। सः ९.६० कोटिरूप्यकाणां चम्बाघाटतः सलुमणामार्गस्य, ५.११ कोटिरूप्यकाणां मूल्यस्य मालगाकूनमार्गस्य, ५.६० कोटिरूप्यकाणां व्ययेन निर्मीयमानस्य मालगातः सैन्जमार्गस्य च उन्नयनकार्यस्य शिलान्यासं कृतवान्।

प्रत्येकं आह्वानं दृढनिश्चयेन सम्मुखीकृत्य

आत्मनिर्भरस्य हिमाचलस्य दृष्टिः सफलीकरिष्यामः

हिमसंस्कृतवार्ता- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः सोलनस्य पुरातनबसस्थानके विशालं जनसभां सम्बोधयन् अवदत् यत् राज्यसर्वकारः हिमाचलस्य उज्ज्वलभविष्यं सुनिश्चेतुं विविधाः योजनाः नीतयः च निर्माय कार्यान्वयनं करोति। सर्वकारः भ्रष्टाचारस्य द्वाराणि पिधाय राज्यस्य संसाधनानाम् उपयोगं जनकल्याणाय राज्यस्य विकासाय च कुर्वन् अस्ति, भाजपा अनैतिकपद्धतिं स्वीकृत्य लोकतान्त्रिकप्रक्रियायाः दुर्बलीकरणाय प्रयतते। सः आरोपितवान् यत् केचन जनाः सार्वजनिकधनस्य शक्तिं प्रयुज्य लोकतान्त्रिकरूपेण निर्वाचितं सर्वकारं आहतं कर्तुं प्रयतन्ते। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः राज्यस्य आत्मनिर्भरीकरणस्य उद्देश्येन कार्यं कुर्वन् अस्ति, समीचीननीतिः च अनुसरणं कुर्वन् अस्ति।

आर्थिकसम्पदायाः अभावेऽपि राज्यसर्वकारः प्राकृतिकविपदायाः

दृढतया सम्मुखीकरणं कृतम् –मुख्यमन्त्री

मुख्यमन्त्री अवदत् यत् आर्थिकसम्पदायाः अभावेऽपि राज्यसर्वकारः प्राकृतिकविपदायाः दृढतया सम्मुखीकरणं कृतम्। राज्यसर्वकारेण केन्द्रात् विशेषसहायता न प्राप्ता, तथापि वयं प्राथमिकताः निर्धारितवन्तः, प्रत्येकं प्रभावितं व्यक्तिं च सर्वसम्भवं साहाय्यं च प्रदत्तवन्तः। राज्यसर्वकारः सामान्यजनं केन्द्रे स्थापयित्वा स्वयोजनानां कार्यक्रमानां च स्वरूपं निर्णाययति। नियमाः प्रक्रियाः च सरलीकृत्य सर्वकारीयसेवाः सामान्यजनस्य द्वारे आनेतुं सर्वकारः प्रयतते। अस्य दृष्ट्या राजस्वविभागे विशेषराजस्वलोक-न्यायालयानां आरम्भः कृतः। तस्य उत्साहवर्धकाः परिणामाः उद्भूताः सन्ति। राज्यसर्वकारस्य विभिन्नयोजनानां चर्चां कुर्वन् सः अवदत् यत् २०२४-२५ वित्तवर्षस्य बजटे मुख्यमन्त्री सुखशिक्षायोजना आनीता अस्ति। अस्याः योजनायाः अन्तर्गतं राज्यस्य एतादृशानां सर्वेषां विधवानां २७ वर्षपर्यन्तं बालकानां शिक्षायाः व्ययः राज्यसर्वकारः वहति, येषां वार्षिक-आयः सर्वेभ्यः स्रोतेभ्यः एकलक्षात् न्यूनं भवति। मुख्यमन्त्री सुख-आश्रययोजना, आपदा- आश्रयसंकुलम्, आङ्ग्लमाध्यमेन शिक्षा, ग्रामीण अर्थव्यवस्था- सुदृढीकरणं, ओपीएस, कर्मचारीकल्याणम् इत्यादीनां विविधयोजनानां विषये विस्तृतां सूचनां अददत्।

मुख्यमंत्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः अवदत् यत् वयं राजनैतिक-आह्वानेभ्यः न बिभेमः। वयं प्रत्येकं आव्हानं दृढनिश्चयेन सम्मुखी करिष्यामः, २०३२ वर्षपर्यन्तं स्वावलम्बी हिमाचलस्य दृष्टिः सफलं करिष्यामः। संसाधनानाम् संयोजनाय सर्वकारः नूतनान् उपक्रमान् कुर्वन् अस्ति, तेषाम् उपयोगः राज्यस्य जनानां विकासाय कल्याणाय च सुनिश्चितं भविष्यति। मुख्यमन्त्री सोलननगरे यानस्थगनस्थलस्य (पार्किङ्ग) अंतर-क्रीडाङ्गणस्य च निर्माणाय १०-१० कोटिरूप्यकाणि प्रदातुं घोषितवान्।

'मर्दानी' इति चलचित्रे अभिनयं कृतवती अवनीत कौरः शीघ्रमेव राजपाल-यादवेन सह चलचित्रे दृश्यते

हिमसंस्कृतवार्ताः- जगदीश डाभी, मुम्बई। प्राप्तवार्तानुसारं २०१४ तमे वर्षे 'मर्दानी' इति चलचित्रेण बॉलीवुडक्षेत्रे पदार्पणं कृतवती अवनीतकौरः शीघ्रमेव राजपालयादवेन सह चलचित्रे दृश्यते। अवनीतस्य राजपालस्य च नूतनस्य चलचित्रस्य नाम 'लव की अरेंज मैरिज इति। अवनीतराजपालयोः अतिरिक्तं सनीसिंहः सुप्रिया पाठकः च अस्मिन् चलचित्रे दृश्यन्ते। 'लव की अरेंज मैरिज इति हास्यचलचित्रम् अस्ति। वार्तानुसारम् अस्य चलचित्रस्य चित्रोतलनं समाप्तं जातम्। अधुना च चलचित्रस्य डबिंग कार्यं प्रचलति। अवनीतः डबिंग अपि आरब्धवती। अधुना एव अवनीतः सामाजिकमाध्यमेषु कानिचन चित्राणिप्रसारितं कृतवती अस्ति। चित्रेषु सा स्वस्य अग्रिमस्य चलचित्रस्य डबिंग कुर्वती दृश्यते। छायाचित्राणि प्रसारितं कुर्वन् अवनीतः लिखितवती यत् अहम् अग्रिमस्य चलचित्रस्य कृते डबिंग करोमि। तदनन्तरम् अवनीतः 'लव की अरेंज मैरिज' इति हैशटैग अपि दत्तवती। हैशटैगतः स्पष्टं जातं यत् सा सम्प्रति 'लव की अरेंज मैरिज इति चलचित्रस्य डबिंग कुर्वती अस्ति।

सोलनजनपदे हरिमन्दिरम् गोलोकधाम इति स्थाने सम्पन्नं जनपदसम्मेलननम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। संस्कृतभारती, हिमाचलप्रान्तद्वारा मार्चमासस्य 10 दिनाङ्के 2024 तमे सोलनजनपदे हरिमन्दिरम्, गोलोकधाम इति स्थाने जनपदसम्मेलननम् अभवत्। अयं कार्यक्रमः प्रातः 10:30 वादनादारभ्य 02:00 वादनपर्यन्तं प्राचलत्। सम्मेलनेऽस्मिन् सत्रद्वयमासीत्। प्रथमे सत्रे मुख्यातिथिरूपेण श्रीमान् नीहालचन्दः (संरक्षकः,हिमगिरीकल्याणाश्रमस्य), मुख्यवक्तृरूपेण प्रान्तसहमन्त्री, संस्कृतभारती डॉ. ज्ञानेश्वरशर्मा सङ्घटनपरिचयस्य कार्यपद्धतेश्च विषये&कथयत्। डॉ सन्नी कुमारः आगतानाम् अतिथीनां स्वागतं, परिचयः प्रास्ताविकं च कारितवान्। सत्रे&स्मिन् आचार्यओमकारमहोदयेन प्रान्तसम्पर्कप्रमुखेन PPT. माध्यमेन, संघटनस्य विविधानाम् आयामानां विषये विस्तरेण परिचयः कारितः। नीहालमहोदयेन उक्तं यत् संस्कृतं विना भारतं भारतं नास्ति, यदि भारतं पुनः विश्वगुरुरूपेण द्रष्टुम् इच्छन्ति चेत् संस्कृतं प्रत्येकं जनस्य मातृभाषा भवेत्।द्वितीयसत्रस्यारम्भे "अधोवायुः नोत्सृज्यताम्" इति संस्कृतनाटकम् प्रस्तुतम्। सत्रे&स्मिन् मुख्यतिथिरूपेण श्रीमान् गुरदीपसाहनी, कार्यक्रमाध्यक्षः डॉ. विनयशर्मा चासीत्। गुरदीपमहोदयेन उक्तं यत् अस्माकं व्यहारिकीभाषा संस्कृतभाषा भवेत्। तदर्थम् अस्माभिः प्रतिदिनम् अभ्यासः करणीयः । कार्यक्रमे संस्कृतस्य प्रचारप्रसारयोः विषये चर्चाः कृताः। कथं जन-जन भाषा संस्कृतभाषा भवेत्। कथमस्माभिः संस्कृतकार्यं करणीयमस्ति। अन्ते च डॉ. विनयशर्मा अध्यक्षीयभाषणं तथा च सर्वेषाम् धन्यवादश्चाकरोत्।सम्मेलनेऽस्मिन् 70 अधिकाः सामाजिकाः, संस्कृतकार्यकर्तारश्च आसन्।जनपदसंयोजकेन डॉ योगेश अत्रिणा मंचसंचालनं कृतम्। जनपदसहसंयोजकः श्री गौरव शर्मा, त्रयः विस्तारकाः नवीनः, देवांश कृष्णः, अनिलः इत्यादयः उपस्थिताः: आसन्।9

मूलचन्द्रशुक्लः देहल्यां

"विद्यावारिधिः" इत्युपाधिना विभूषितः

🔵 श्री शुक्लवर्यः वरिष्ठ-सहायकप्राध्यापकसंस्कृत-विषये उत्तराखण्डस्य नैनीतालजनपदस्थ- पी-एन-जी-राजकीय-स्नातकोत्तर- -महाविद्यालय-रामनगरम् इत्यत्र कार्यरतो विद्यते ।

🔵 शोधोपाधिप्राप्त्यर्थं कार्यस्थलस्य नैकजनैः सह प्राचार्यः प्रो. एम.सी.पाण्डे महोदयः, देशस्य विविधजनैः सह सम्बन्धि-पारिवारिक-ग्रामीणजनाश्च सहर्षं शुभकामनाः प्रेषितवन्तः ।

वार्ताहरः- कुलदीपमैन्दोला।रामनगरम्/देहरादूनम्। नवदेहलीस्थ-केन्द्रीय-संस्कृत- विश्वविद्यालयद्वारा दीक्षान्तसमारोहे "यशोभूमि-कनवेन्शन-सेण्टर-दिल्ली" इत्यत्र कार्यक्रमस्थले मूलचन्द्रशुक्लाय विद्यावारिधिः(Ph.D.) इत्युपाधिः प्रदत्ता। अत्र मुख्यातिथित्वं महामहिमराष्ट्रपतिना द्रौपदीमुर्मूमहोदयया आध्यक्ष्यं च शिक्षामन्त्रि-भारतसर्वकारेण धर्मेन्द्रप्रधानमहोदयेन आतिथेयश्च कुलपतिना प्रो.श्रीनिवासः वरखेडीमहोदयेन निर्व्यूढः।

डॉ. मूलचन्द्रशुक्लः केन्द्रीय-संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य गङ्गानाथझापरिसरप्रयागराजः इत्यस्य निदेशकस्य, प्रो. ललितकुमारत्रिपाठीमहोदयस्य निर्देशने "समकालिक-1970 तः संस्कृतगीतिकाव्यानां भाषाभावयोर्वैशिष्ट्यानुशीलनम्" इत्यस्मिन् संस्कृतविषये शोधकार्यं पूर्णं कृतवान्। अस्मिन् शोधकार्ये 1970 तः अद्यावधि संस्कृतस्य गीतविधायां लिखित-रचनानां साहित्यव्याकरणयोः दृष्ट्या उभयोः वैशिष्ट्यम् अनुशीलनञ्च बृहद् शोधकार्यं प्रस्तुतम्।

अवबोधयन् वच्मि यत् डॉ. शुक्लः चित्रकूट-जनपदस्य बरगढ-पत्रालयस्य गाहर-ग्रामस्य च वास्तव्यो वरीवर्ति। अस्य पिता साधूशरणशुक्लः कृषको विद्यते। अस्य त्रिषु पुत्रेषु ज्येष्ठपुत्रः प्रदीपशुक्लः प्राध्यापकः, लघुपुत्रः नरेन्द्रशुक्लः मध्यमपुत्रश्च मूलचन्द्रशुक्लः 2014 तमे वर्षे उत्तराखण्ड-लोक-सेवा-आयोगद्वारा सहायकप्राध्यापकरूपेण संस्कृतपदे चयनितो जातः । वर्तमानसमये श्री शुक्लवर्यः वरिष्ठ-सहायकप्राध्यापकसंस्कृत-विषये उत्तराखण्डस्य नैनीतालजनपदस्थ- पी-एन-जी-राजकीय-स्नातकोत्तर- -महाविद्यालय-रामनगरम् इत्यत्र कार्यरतो विद्यते।

अनेन स्वसफलतायाः श्रेयो मातृपितृभ्यां, गुरुजनेभ्यः, भ्रातृभ्यः, भार्यायै चेत्यादिभ्यः प्रदत्तः। शोधोपाधिप्राप्त्यर्थं कार्यस्थलस्य नैकजनैः सह प्राचार्यः प्रो. एम.सी.पाण्डे महोदयः देशस्य विविधजनैः सह सम्बन्धि-पारिवारिक-ग्रामीणजनाश्च सहर्षं शुभकामनाः प्रेषितवन्तः।

समग्रशिक्षाविभागेन केन्द्रात् कोटिरूप्यकाणां अनुदानं प्राप्तम्

हिमसंस्कृतवार्ताः- प्रवीणकुमारः, शिमला, १० मार्च।
समग्रशिक्षा अभियानस्य अन्तर्गतं हिमाचलस्य कृते २५९ कोटिरूप्यकाणां अनुदानं सर्वकारेण विमोचितम्। एषा राशिः केन्द्रेण वित्तीयवर्षे २०२३-२४ अन्तर्गतं तृतीयांशरूपेण विमोचिता। हिमाचलः बहुकालात् एतत् बजटं न प्राप्तवान् आसीत्। समग्रशिक्षा अभियानस्य राज्यपरियोजनानिदेशकः राजेशशर्मा केन्द्रीयशिक्षामन्त्रालयस्य समये अस्य बजटस्य विमोचनस्य कृते अयाचत्।
वित्तीयवर्षस्य समाप्तेः पूर्वं एतत् बजटं विमोचयितुम् आग्रहः उत्थापितः यत् विभागाः नियमितकार्यं प्रशिक्षणकार्यक्रमं च उत्तमरीत्या चालयितुं शक्नुवन्ति। केन्द्रेण इदानीं एतत् बजटं स्वीकृतमस्ति। एतत् अनुदानं सामान्यतया अनुसूचित जाति, अनुसूचित जनजाति घटकस्य अन्तर्गतं निर्गतम् अस्ति। एतत् अनुदानं व्यावसायिकशिक्षकाणां वेतनं, शिक्षकप्रशिक्षणं, विद्यालयपुस्तकम्, आधारभूतसंरचनानुदानं, क्रीडा- अनुदानं इत्यादिषु वस्तुषु व्ययितं भविष्यति।

कस्य प्रभागस्य अंतर्गतम् कियत् बजटम् प्राप्तम्?

एसएसए अधिकारिणां मते हिमाचलस्य ९२ कोटिरूप्यकाणां, सामान्यघटकस्य अन्तर्गतं १८ लक्षं ३२ सहस्ररूप्यकाणां अनुदानं प्राप्तम्। अस्मिन् प्राथमिकशिक्षाविभागे ५४.१३ कोटिरूप्यकाणि, माध्यमिकशिक्षायां ३५.९७ कोटिरूप्यकाणि, शिक्षकप्रशिक्षणे ३५.९७ कोटिरूप्यकाणि व्ययितानि भविष्यन्ति। तथैव अनुसूचितजातिघटकस्य अन्तर्गतं आहत्य ३६ कोटि, ८९ लक्ष, २८ सहस्ररूप्यकाणां बजटं विमोचितम् अस्ति। अस्मात् २२ कोटि १४ लक्षं प्राथमिके, १३ कोटि ८६ लक्षं माध्यमिके, ८ कोटि ८ लक्षं रुप्यकाणि शिक्षकप्रशिक्षणे व्ययितानि भविष्यन्ति। एसटी घटकस्य अन्तर्गतं ७ कोटि ९९ लक्ष २६ सहस्ररूप्यकाणां बजटं विमोचितम् अस्ति। अस्य अन्तर्गतं प्राथमिकशिक्षाविभागाय ४ कोटि ५९ लक्षं ३४ सहस्ररूप्यकाणां, माध्यमिकशिक्षाविभागाय ३ कोटि २२ लक्षं ११ सहस्ररूप्यकाणां, शिक्षकप्रशिक्षणार्थं १ कोटि ७ लक्षं ८१ सहस्ररूप्यकाणां च बजटं विमोचितम् अस्ति। अनुसूचितजातिघटकस्य अन्तर्गतं अन्यकार्यस्य कृते ८ कोटि ८ लक्ष २९ सहस्ररूप्यकाणां बजटं विमोचितम् अस्ति।

लोकसभानिर्वाचनात् कतिपयसप्ताहपूर्वं निर्वाचन-आयुक्तस्य अरुणगोयलस्य त्यागपत्रम्

(हिमसंस्कृतवार्ताः - प्रवीणकुमारः) आगामिसप्ताहे लोकसभानिर्वाचनस्य तिथयः घोषिताः भवितुम् अर्हन्ति। आश्चर्यजनकरूपेण लोकसभानिर्वाचनात् २०२४ तमस्य वर्षस्य कतिपयानि सप्ताहाणि पूर्वं निर्वाचन-आयुक्तः अरुणगोयलः स्वपदात् त्यागपत्रम् दत्तवान्। राष्ट्रपतिः तस्य त्यागपत्रं स्वीकृतवती । निर्वाचन-आयोगे पूर्वमेव रिक्तस्थानं आसीत् अधुना गोयलः अपि त्यागपत्रम् दत्तवान् । तदनन्तरं मुख्यनिर्वाचनआयुक्त-राजीवकुमारस्य पदमेव अवशिष्टं भविष्यति। सूत्रैः उक्तं यत् आगामिसप्ताहे लोकसभानिर्वाचनस्य तिथयः घोषिताः भवितुम् अर्हन्ति। एतादृशी परिस्थितौ अधुना द्रष्टव्यं यत् गोयलस्य त्यागपत्रेण समयसीमा प्रभाविता भविष्यति वा इति। सम्प्रति अरुणगोयलस्य कार्यकालः २०२७ तमवर्षपर्यन्तं अवशिष्टः आसीत् । परन्तु ततः प्रायः वर्षत्रयपूर्वं सः त्यागपत्रं दत्तवान् ।
गोयलः १९८५ तमे वर्षे बैचस्य आईएएस-अधिकारी अस्ति । २०२२ तमस्य वर्षस्य नवम्बर्-मासस्य १८ दिनाङ्के स्वेच्छया निवृत्तः अभवत्, ततः एकदिनानन्तरं सः निर्वाचन आयुक्तः नियुक्तः । तस्य नियुक्तिः सर्वोच्चन्यायालये प्रवादम् प्राप्तवती, यत्र सर्वकारेण पृष्टं यत् "तादृशं त्वरितं किमर्थम् आसीत् इति ।

धारावाहिकी गीताप्रश्नोत्तरी -१४

गतांकादग्रे

✍असमप्रदेशीयः विज्ञानशिक्षकः, नारदोपाध्यायः

अर्जुनः - भगवन् ! स्थितप्रज्ञः कथम् उपविशति इत्यस्मिन् विषये इतः पूर्वं त्वत्तः मया सम्यक् श्रुतं, ज्ञातं च । अन्यच्च, सः कथं चलति इति विषयेऽपि श्रोतुम् इच्छामि, कृपया वद ।
श्रीकृष्णः - पार्थ ! तस्य स्थितप्रज्ञस्य चलनम् अपि क्रियारूपेण नैव, अपितु भावरूपेण हि भवति । रागद्वेषरहितैः स्ववशीभूतैः इन्द्रियैः विषयान् चरन् अपि सः वशीभूतान्तःकरणः साधकः अन्तःकरणस्य प्रसन्नतां प्राप्नोति ।
अर्जुनः - तत्प्रसन्नतायां प्राप्तायां चेत् किं स्यात् ?
श्रीकृष्णः - प्रसन्नचेतसः तस्य मनुष्यस्य सर्वक्लेशदुःखादीनां हानिः जायते । अन्यच्च, शीघ्रमेव तस्य बुद्धिः परमात्मनि स्थिरा भवति ।
अर्जुनः - कीदृशस्य मनुष्यस्य बुद्धिः स्थिरा न भवति, अपितु चञ्चला, दोलायमाना वा भवति भगवन् ?
श्रीकृष्णः - मनः, इन्द्रियाणि च यस्य वशीभूतानि न स्युः, तादृशस्य मनुष्यस्य एकनिश्चयात्मिका बुद्धिः न भवति । एतादृश्याः बुद्धेः अभावात् 'अहं कर्तव्यपरायणः भवेयम्' इति भावना, विचारः वा तस्मिन् न भवति । तादृशस्य विचारस्य अभावे अर्थात् स्वकर्तव्यपालनाभावे सः शान्तिं न प्राप्नोति । हे अर्जुन ! अशान्तमनोयुक्तस्य मनुष्यस्य सुखं हि कुतः वा भवति ?
अर्जुनः - भोगपरायणस्य मनुष्यस्य बुद्धिः स्थिरा भवितुं न शक्नुयात् इति तु स्वाभाविकमेव, परन्तु साधकस्य अपि कदाचित् अस्थिरबुद्धिः दृश्यते । किं कारणं स्यात् तत्र, भगवन् ?
श्रीकृष्णः - कारणं तु अस्ति एव तत्रापि । यथा वायुः जले चलन्तीं नौकाम् अन्यदिशि हरति, तद्वत् स्वविषयेषु आचरताम् इन्द्रियाणाम् एकमपि इन्द्रियं यत् मनोऽनुदधाति, तत् इन्द्रियसंयुक्तम् एकमेव मनः तस्य साधकस्य बुद्धिं हरति ।
अर्जुनः - तर्हि कस्य वा बुद्धिः स्थिरा भवति ?
श्रीकृष्णः - यस्य इन्द्रियाणि सम्पूर्णतः स्ववशीभूतानि स्युः, मनसा अपि विषयचिन्तनं न भवेत्, तस्य बुद्धिः हि स्थिरा, निश्चला वा कथ्यते ।

अर्जुनः - यस्य इन्द्रियाणि अवशीभूतानि स्युः, यस्य च इन्द्रियाणि पूर्णतः वशीभूतानि, तर्हि तयोर्मध्ये किं पार्थक्यं भगवन् ?
श्रीकृष्णः - सामान्यमनुष्याणां या रात्रिः, अर्थात् यत्र मनुष्याः परमात्मतः सर्वथा विमुखाः सन्ति, तस्यां रात्रौ संयमी मनुष्यः जागर्ति, अर्थात् परमात्मानम् अनुभवति । अन्यच्च, यस्यां रात्रौ सामान्यमनुष्याः जाग्रति, अर्थात् भोगसङ्ग्रहादिषु ते जागरूकाः, तत्पराः वा भवन्ति, सा चेत् परमात्मानम् अभिजानतः, धीमतः, पुरुषस्य दृष्टौ रात्रिः, तमः वैव स्यात् इति कथ्यते ।
अर्जुनः - संयमिनः पुरुषस्य पुरस्तात् अपि भोगाः तु समायान्ति एव ननु, भगवन् ?
श्रीकृष्णः - किमर्थं न ? भोगाः तु सर्वेषां पुरतः तिष्ठन्ति एव । परन्तु विशेषता यत् संयमिनं पुरुषं ते भोगाः न व्यथयन्ति । यथा स्वमर्यादायां स्थितवति जलपूर्णे समुद्रे सर्वासां नदीनां जलानि सर्वतः समाविशन्ति, तथापि तानि जलानि समुद्रस्य कमपि विकारं, परिवर्तनं वा कर्तुं न प्रभवन्ति । एवमेव तस्य संयमिनः पुरुषस्य पुरस्तात् अपि सांसारिकाः अनेके भोगविषयाः समायान्ति, परन्तु तस्मिन् जने कमपि विकारम् उत्पादयितुं ते न समर्थाः । ईदृशः मनुष्यः हि परमां शान्तिं, परमात्मानं वा प्राप्तुम् अर्हति, न वा भोगपरायणाः तत् प्राप्नुयुः कदापि ।
अर्जुनः - भगवन् ! भोगपरायणाः मनुष्याः अपि कथञ्चित् तच्छान्तिं लब्धुं शक्नुयुः किम् ?
श्रीकृष्णः - शक्नुयुः अवश्यं, यदि ते त्यागं कर्तुं सक्षमाः, अन्यथा न । त्यागं विना शान्तिः दुर्लभा । यदि कश्चन पुरुषः सम्पूर्णकामनाः, स्पृहाः च परित्यज्य, अहंममत्वरहितः भूत्वा च विचरति, सः शान्तिम् आप्नोति ।
अर्जुनः - हे प्रभो ! अहन्तया, ममतया च रहितस्य पुरुषस्य स्थितिः कीदृशी स्यात् ?
श्रीकृष्णः - भ्रातः! तादृशस्य पुरुषस्य स्थितिः तु ब्रह्मणि एव भवति । एषा एव ब्राह्मी स्थितिः कथ्यते इतीयं त्वया सम्यक् ज्ञायताम् । एनां स्थितिं प्राप्य साधकः न कदापि मुह्यति, न वा विचलितः हि भवति । यदि कश्चन मनुष्यः अन्तकाले अपि उपर्युक्तायां स्थितौ सदृढं स्थितः भवति, अर्थात् अहन्तया, ममतया च रहितः स्यात्, तदा सः निर्वाणं ब्रह्म प्राप्नोति इति, शुभम् । (गीता -२/६४-७२)

भगवद्गीताम् अनुसृत्य सज्जीकृतायाः प्रश्नोत्तर्याः द्वितीयोऽध्यायः सम्पूर्णः ।
श्रीकृष्णार्पणमस्तु ।
(अनुवर्तिष्यते)

गोलदीपः दीर्घदीपः च कदा?

शमीवृक्षः - गोलदीपः
महादेवस्य द्वारे - दीर्घदीपः
बेलवृक्षः - दीर्घदीपः
पीपलवृक्षः - गोलदीपः
आंवलावृक्षः - दीर्घदीपः
द्वारचतुष्कोणम् - दीर्घदीपः
तुलसी वनस्पतयः - गोलदीपः
दीर्घदीपः केवलं देवी लक्ष्मी, दुर्गाजी, सरस्वती इत्यादीनां देवीनां पूजायां प्रज्वलितः भवति।
लक्ष्मीमातुः पुरतः दीर्घविटदीपप्रज्वलनेन धनवृद्धिः भवति। दीपे दीर्घं विटं स्थापयित्वा कुलदेवं भजसि तर्हि कुट्टुम्बस्य वृद्धिः वर्धते। यदि भवन्तः अमावस्ये वा अन्यस्मिन् दिने वा पूर्वजानां कृते दीपं प्रज्वालयन्ति तर्हि दीर्घविटस्य एव प्रयोगः कर्तव्य इति मनसि धारयन्तु।-कुणाल कौशिकः, मोतिहारी